

Tilsyn med regulerte arter i 2019

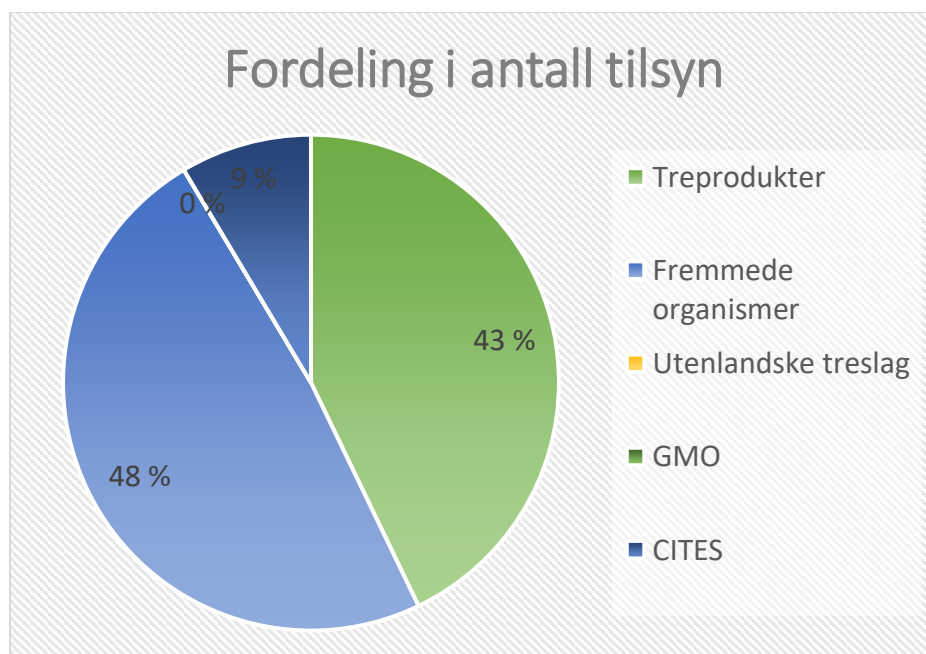
Miljødirektoratet gjennomførte 33 tilsyn med handel og utsetting av regulerte arter etter naturmangfoldloven i 2019 og vi har jobbet målrettet med å utvikle et effektivt, enhetlig og risikobasert tilsyn i samarbeid med fagseksjon og andre etater og vurdert områder der andre tiltak enn tilsyn, for eksempel veiledning og kontakt med bransjen, kan bidra til bedre regelverksetterlevelse.

Sammendrag

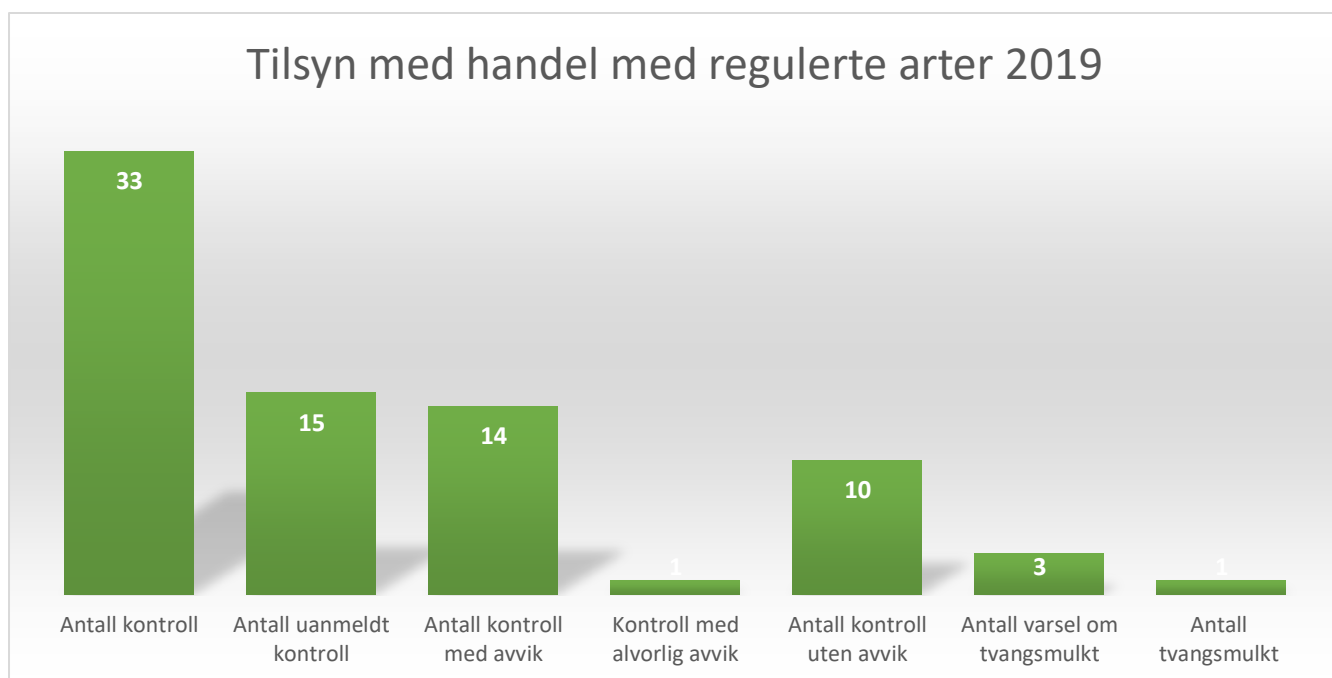
Tilsynsresultatene viser en forbedring av etterlevelse av kravene som gjelder for import av tømmer og treprodukter, men importørene har fortsatt en vei å gå med å få på plass en fungerende ordning for tilbørlig aktsomhet (OTA).

Hagesenteraksjon gjennomført i Rogaland og Agder fylke viser at hagesentre har god kjennskap til planter som er og blir forbudt, men kjenner mindre til krav om tillatelse til å innføre og sette ut vannplanter (vedlegg III) og til å sette ut planter i forskriftens vedlegg V. Omlag 40 % av hagesentrene overholder derimot ikke informasjonsplikten.

Vi har gjennomført noen færre tilsyn i 2019 enn de foregående årene, men har brukt mer ressurser til å utvikle et mer målrettet og effektivt tilsyn og i å samarbeide med andre etater. I tillegg har vi vurdert oppfølging av forskrift om fremmede organismer.

Figur 1: Fordeling av antall tilsyn på tilsyn med regulerte arter

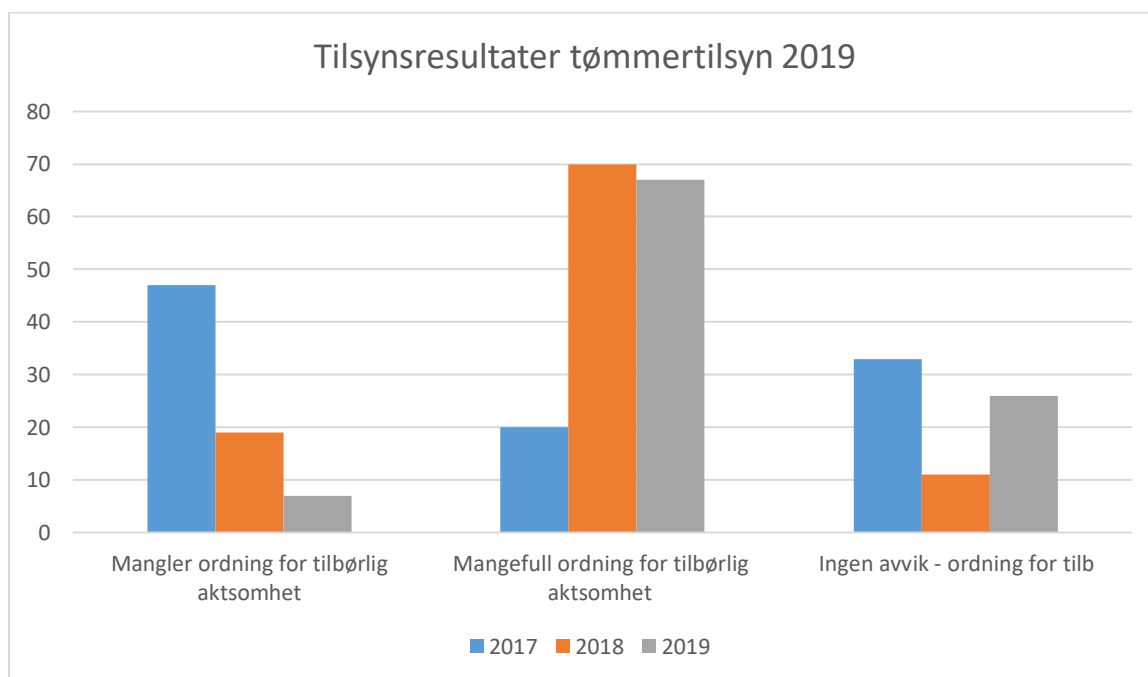

Figur 2: Oversikt over tilsynsvirksomhet ift tilsyn med regulerte arter

Tilsyn med importører av treprodukter utenfor Europa

Importører av tømmer og treprodukter fra utenfor Europa skal ha et system kalt «ordning for tilbørlig aktsomhet (OTA)» for å kunne oppdage om treslag i treprodukter kan være knyttet til ulovlig hogst. Er det tilfelle, kan ikke produktet omsettes på det norske markedet.

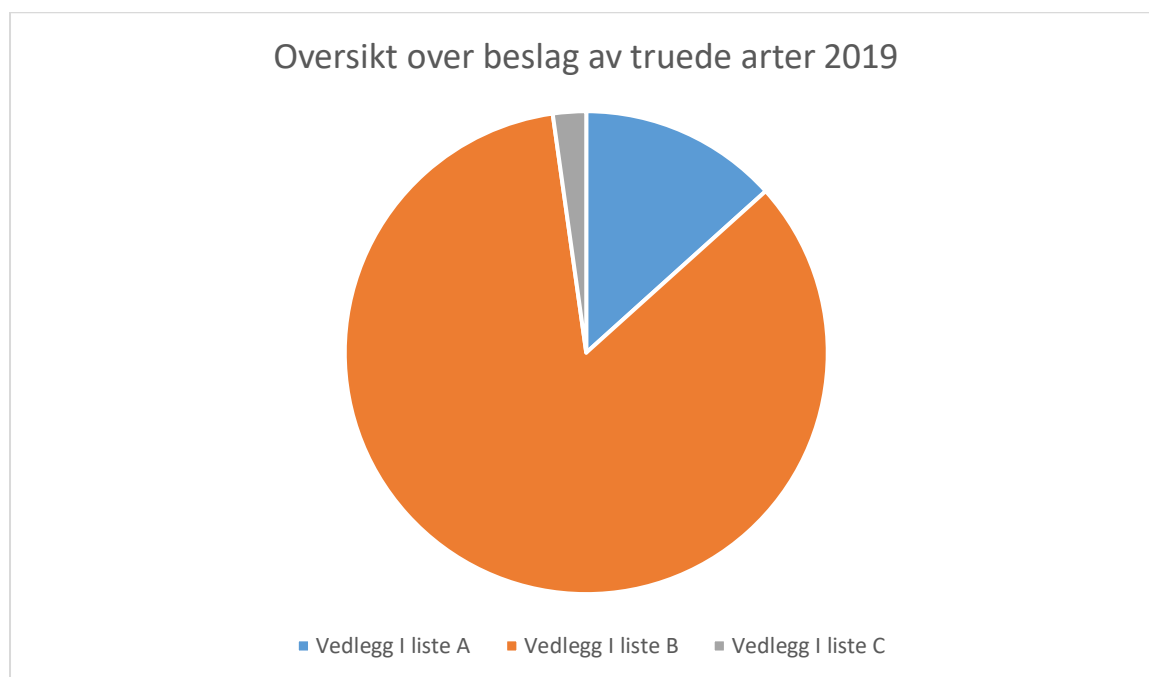
En av de 15 kontrollerte virksomhetene (7 %) manglet helt en ordning for tilbørlig aktsomhet, mot 19 % i 2018 og 47 % i 2017. Tilsyn i 2019 viser at virksomhetene har mer kunnskap om kravene i regelverket enn tidligere år, men fortsatt mangler 67 % av de kontrollerte virksomhetene en tilstrekkelig ordning for tilbørlig aktsomhet for å sikre at treslag i produkter ikke kan knyttes til ulovlig hogst.

Tilsyn med internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES)

Målt i verdi er internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna en av de fem store områdene for ulovlig handel i verden og kategoriseres av FN som «alvorlig, organisert kriminalitet». I juli 2018 (1.7.2018) kom det ny forskrift om innførsel, utførsel og besittelse m.v. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften), og Miljødirektoratet fikk myndighet til å føre tilsyn med innlands besittelse og kommersiell fremvisning av CITES-arter.

Miljødirektoratet har behandlet 47 beslag av truede arter. 38 av disse beslagene ble foretatt av tollmyndighetene ved grensekontroll. Seks av beslagene gjaldt arter som er oppført på CITES-forskriften vedlegg I liste A, som omfatter arter som er utrydningstruet (jf. CITES-konvensjon liste I). 40 beslag gjaldt truede arter oppført på CITES-forskriften vedlegg I liste B (jf. CITES-konvensjonen liste II), omfatter arter som ikke nødvendigvis er truet av utryddelse nå, men som kan bli det dersom handelen med artene ikke reguleres. Et beslag gjaldt CITES-vedlegg I liste C (CITES-konvensjonen liste III), som omfatter arter som en enkelt stat finner det nødvendig å regulere handelen med fordi arten er sårbar i denne staten.

Miljødirektoratet har i 2019 kontrollert en importør og tatt beslag i kniver med skaft av tresorter oppført på liste B, som er forbudt å importere til Norge uten nødvendige tillatelser. Vi har i tillegg mottatt og behandlet fire tips om innlands besittelse og handel med Cites-listede arter.

Tilsyn med import og omsetning av fremmede arter

Fremmede organismer regnes som en av de største truslene for naturmangfoldet, ved å negativt påvirke arter og naturtyper. Forskrift om fremmede organismer forbyr innførsel, utsetting og omsetning av i alt 19 landlevende planter (forskrift om fremmede organismer vedlegg I) og har satt krav til at den som omsetter fremmede organismer skal gjøre kundene kjent med risiko for uheldige følger og forebyggende tiltak.

I 2019 gjennomførte vi på nytt en tilsynsaksjon med hagesentre for å kontrollere at det ikke selges forbudte planter og at hagesentrene informerer kunder om at planter de omsetter som er oppført i vedlegg III og V kan utgjøre en høy risiko for det biologiske mangfoldet og om forebyggende tiltak.

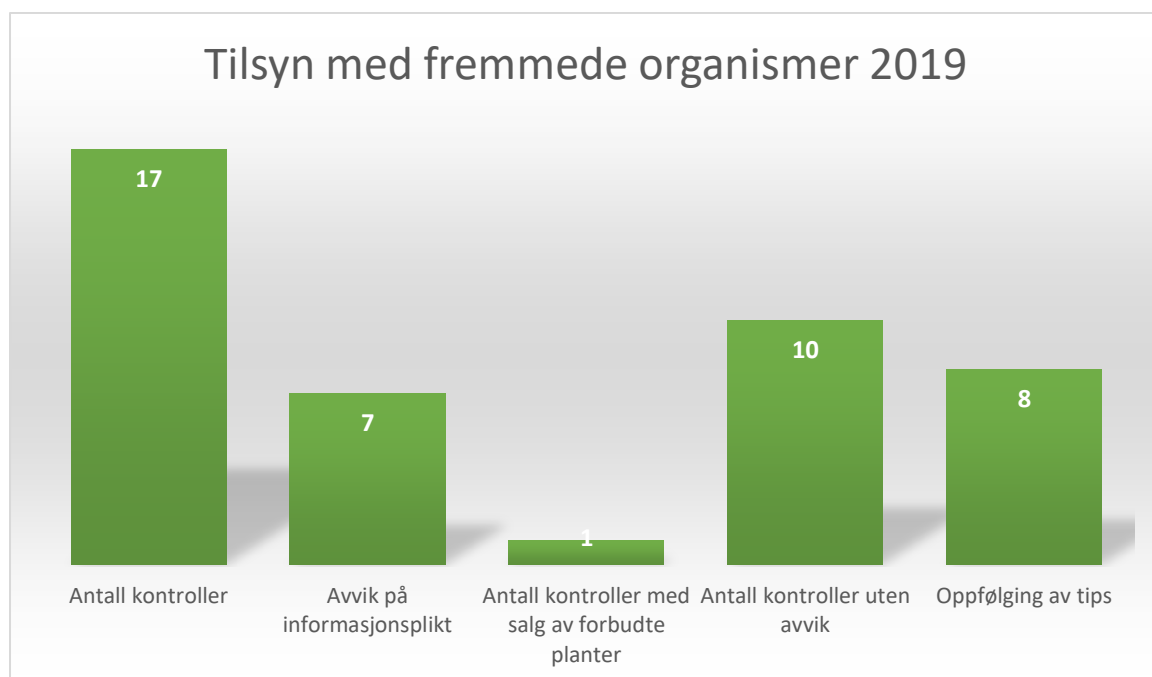
Det ble gjennomført 17 uanmeldte inspeksjoner på hagesentre i Agder og Rogaland fylke.

Kontrollene viser hagesentrene har god kjennskap til arter som er forbudt (vedlegg 1) og blir forbudt i 2021. Kun ett hagesenter omsatte forbudt plante (hagelupin). Fortsatt informerer hagesentre kunder for dårlig om regulerte planters risiko for det biologiske mangfoldet og om forebyggende tiltak.

Omlag 40 % av hagesentrene brøt informasjonsplikten.

Noen få hagesentre omsatte vannplanter (oppført på vedlegg III til forskriften) og de var mindre kjent med krav om tillatelse for innførsel og utsetting for disse.

Vi har også fulgt opp åtte tips om mulig ulovlig salg av fremmede organismer som sommerfugllarver, maur, soppsporer, vann- og forbudte planter på nett.

Vi har også brukt ressurser for å vurdere hvordan Miljødirektoratet kunne følge opp utilsiktede import av fremmede organismer på en effektiv måte. Det er behov for bedre veiledning til virksomheter på hvordan de skal håndtere sine forpliktelser etter regelverket. Vi har for øvrig utviklet et tettere samarbeid med Mattilsynet på dette området og forsøker å se på mulige synergier for å effektivisere ressursbruken på dette tilsynsområdet.

Import og omsetning av genmodifisert organismer

Det er ikke tillatt å importere og omsette genmodifiserte organismer uten at det foreligger en godkjenning etter genteknologiloven og det stilles krav til merking av godkjente organismer. I Norge er det kun lilla nellik som er godkjent. Vi har ikke kontrollert genmodifiserte organismer i 2019 og ikke mottatt noen tips, men har brukt ressurser til å kartlegge hvordan vi kan føre tilsyn med genmodifiserte organismer på en effektiv og god måte.

Tilsyn med utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag stiller krav til at man har tillatelse fra Fylkesmannen for å sette ut utenlandske treslag, med formål om å hindre at utsettingen kan eller medfører negative konsekvenser for naturmangfoldet.

Vi har ikke kontrollert etterlevelse av vilkår i tillatelser i 2019, men har jobbet med å kartlegge salg og ulovlig utsetting. Dvs. at det settes ut utenlandske treslag uten nødvendig tillatelse. Vi har også igangsatt et arbeid for å se hvordan vi best kan utnytte teknologien for å effektivisere tilsyn med utenlandske treslag.

Videre arbeid

I 2020 vil Miljødirektoratet fortsette å føre tilsyn med import av tømmer, truede arter, fremmede organismer og genmodifiserte organismer.